

راهکارهای احیای مساجد

البه هادیان زسنانی

مسجد از دیدگاه امام خمینی(ره)

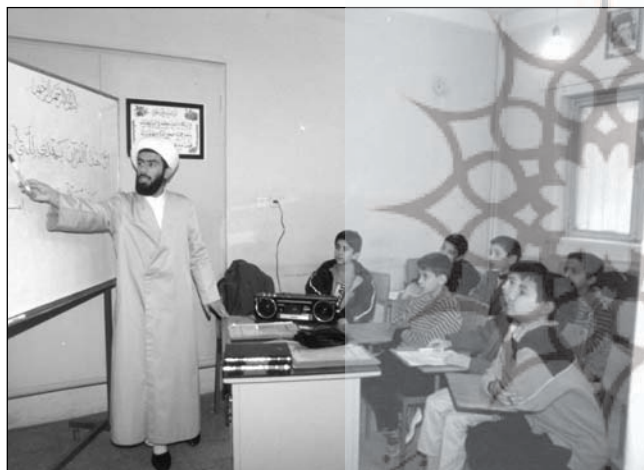
در دوران جنبش اسلامخواهی و مبارزات ملت ایران با رژیم ستمشاهی، همواره مسجد در قالب مرکز ثقل و کانون حرکت انقلاب، نقشی جدی داشته است. ملت ایران حتی در طول جنگ تحمیلی، شاهد این نقش جدی و عینی بودند.

اسناد تاریخی و ملی کشورها و ملت‌های اسلامی، همگی گویای این حقیقت است که آغاز و فرجام پیروزمندانه و اسلامی همه ملل اسلامی در طول تاریخ، در مساجد شکل گرفته است. حضرت امام(ره) با اشاره به نقش سیاسی - دفاعی مساجد در تاریخ اسلام، فرمودند: «این مسجدالحرام و مساجد در زمان رسول اکرم(ص)،

ایفا کردند.

همچنین، نقش مهم مساجد در پیروزی انقلاب اسلامی ایران، کاملاً هویدا بود. مساجد در طول جنگ تحمیلی، نقش خویش را آشکارتر ایفا کردند. با توجه به علایق خاص و پیوند مردم با مساجد و مکانهای مذهبی، مساجد در دوران دفاع مقدس، پایگاهها و مراکز نیرومند برای انسجام نیرو و امکانات برای جبهه‌های حق در برابر باطل به شمار می‌آمدند.

لذا، دشمنان اسلام و انقلاب همواره در طول تاریخ اسلام، در صدد ضربه زدن به این سنگر مهم و سرمایه باارزش اسلام بوده‌اند. حضرت امام(ره) با اشاره به این موضوع فرمودند: «مسجد، یک سنگر اسلامی است. و محراب، محل جنگ است، حرب است. این را می‌خواهند از دست شما بگیرند. میزان هم چنین نیست که این را بگیرند، اینها مقدمه است؛ والا بروید نماز بخوانید. اما اینها از مسجد بد دیدند، خصوصاً در این دو سه سال اخیر. مسجد یک محلی بود که مردم را به نهضت و به قیام بر ضد ظلم ترویج می‌کرد. اینها می‌خواهند این سنگر را بگیرند.»

مسجد جعفری، قیطریه تهران

راهکارهایی برای احیای مساجد

۱. تقویت روحیه مشارکت مردم در فعالیتهای جمعی مساجد: لازم است تبلیغات صحیح و دامنه‌داری، برای نشان دادن قدرت مساجد و بهره‌برداریهای چندمنظوره از آن صورت گیرد. البته، سنت بهره‌برداری چندمنظوره از مساجد، ابتکار حضرت رسول(ص) در صدر اسلام بود. ایشان برای پیشبرد اهداف اسلام، مسجد را تبدیل به مرکز سیاستها، امور اجتماعی و تبلیغات اسلامی کرده بودند؛ چنانکه خود حضرت رسول(ص) در فضای مسجد، به حل و فصل مسائل مسلمانان و تشکیل شوراهای گوناگون، همچون: اجتماعی، سیاسی و فرهنگی اقدام می‌کردند.

امروزه نیز وظیفه اسلامی مسلمانان حکم می‌کند، که سیره حضرت رسول(ص) را درباره مساجد ادامه دهند. در این باره، لازم است تبلیغات اسلامی جدیدتر و دامنه‌دارتری از سوی مسئولان ذی‌ربط با هدف نشان دادن قدرت روحی و معنوی مساجد، و جایگاه این پایگاه در اسلام، اتخاذ شود.

مرکز جنگها و مرکز سیاستها و مرکز امور اجتماعی و سیاسی بوده. این طور نبوده است که در مسجد پیغمبر(ص)، همان مسائل عبادی نماز و روزه باشد، مسائل سیاسی اش بیشتر بوده. هر وقت می‌خواستند به جنگ بفرستند اشخاص را، و بسیج کنند مردم را برای جنگها، از مسجد شروع می‌کردند این امور را» [امام خمینی، صحیفه نور، ج ۱۸، ۶۷-۶۸].

به عقیده حضرت امام(ره)، «مسجد در اسلام و در صدر اسلام، همیشه مرکز جنبش حرکت‌های اسلامی بوده. از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می‌شده است. و از مسجد حرکت قوای اسلامی برای سرکوبی کفار و وارد کردن آنها در بیرق اسلام بوده است. همیشه در صدر اسلام مسجد مرکز حرکات و مرکز جنبشها بوده است» [امام خمینی، صحیفه نور، ج ۶، ۴۹].

از سوی دیگر، مساجد در صدر اسلام، نخستین مکان برای انتشار معارف، دانش و احکام اسلامی به شمار می‌رفت. مسلمانان پس از ساخت اولین مسجد به وسیله حضرت رسول(ص) در مدینه، کلیه مسائل: دینی، سیاسی و اجتماعی خویش را در مسجد مطرح می‌کردند. این روند، همچنان در زمان ائمه اطهار(ع) و در طول تاریخ اسلام، ادامه داشت. به همین جهت، مساجد اهمیت و نقش مهمی در حرکات، جنبشها و روابط: اجتماعی، دینی، فرهنگی و سیاسی ملت اسلامی

مسجد ابوذر، تهران

و امور آنها نظارت می کند.
۵. انتخاب هر ساله مسجد نمونه و مدیران نمونه مساجد، و معرفی فعالیتهای مساجد کشور از طریق رسانه های گروهی.

۶. ایجاد و گسترش کلاسهای متفاوت در مساجد، در زمینه های گوناگون اسلامی و فرهنگی.

۷. همکاری سازمانها و ارگانهای گوناگون کشور، برای تأمین امکانات مورد نیاز مساجد و کمک و همیاری با مساجد.

۸. تهیه امکانات و تجهیزات فرهنگی در مساجد، از قبیل: تشکیل نوارخانه، وسایل صوتی و نیز لزوم تشکیل کتابخانه های مجز در هر مسجد.

۹. لزوم تعمیق فهم و تحلیل سیاسی جوانان در مساجد.
۱۰. برنامه ریزیهای طولانی و درازمدت، برای تقویت و راسخ کردن ایمان در نوجوانان و جوانان، به وسیله مساجد؛ چه آنکه به فرمایش رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای: «تقویت و ماندگار کردن ایمان در نوجوانان و جوانان، اساس تمام امور است و در درجه اول اهمیت قرار دارد» [روزنامه اطلاعات، شماره ۲۰۸۵۵].

۱۱. تشکیل کانونهای گوناگون دانش آموزی، دانشجویی و صنفی جوانان یا نوجوانان در مساجد.

۱۲. ضرورت توزیع عادلانه امکانات در مساجد، و جلوگیری

همچنین، در راستای اجرای این هدف، لازم است که مسئولان امور مساجد، برنامه های گوناگونی برای تقویت روحیه مشارکت مردم در مساجد به اجرا درآورند؛ از جمله:

الف: شوراهاى محلی در مساجد، با هدف حل و فصل مشکلات گوناگون هر محله، و نظرخواهی از مردم و مشورت با آنان، تشکیل شود. این شوراها باید در سطوح مختلف سنی، در مساجد هر محله و با اهداف و سازماندهی معین و منظم، برپا شوند.

ب: امام جماعت هر مسجد، به صورتی فعال به برنامه ریزی امور مسجد پردازد، و هر روز را به اجرای امری خاص در مسجد اختصاص دهد. در این راستا، حتی می توان از مشاوران امور خانوادگی نیز در مساجد بهره جست. همچنین، با جذب خانواده ها در این مجالس و دعوت از کارشناسان یا خود ائمه جماعت مساجد، می توان بسیاری از مسائل خانوادگی خانواده ها را در هر

محله حل کرد.

ج: امام جماعت هر مسجد باید با مردم همان محله زندگی کند، و در مسائل و مشکلات آنان شریک باشد. علاوه بر این، امام جماعت مسجد باید اطلاعات کافی از محله داشته باشد، و اطلاعات خویش را نیز در زمینه های گوناگون تقویت کند.

۲. تعیین مدیریت های اصلح برای مساجد: لازم است که هر ماه، گردهمایی مدیران مساجد برای هماهنگی، بررسی و راههای احیای معنوی مساجد و نیز بررسی مسائل و مشکلات موجود در این زمینه، انجام شود.

۳. انتشار نشریه ای دائمی با عنوان نشریه مسجد: این مجله، می تواند حاوی مطالبی برای شناساندن فرهنگ اصیل و اسلامی مساجد، هنر اسلامی مساجد، معرفی فعالیت های گوناگون مساجد در سطح کشور و دیگر کشورهای اسلامی و غیراسلامی جهان باشد.

۴. گسترش سازمان و نظام امور مساجد: این سازمان یا شورای تشکیلاتی، واحد متمرکزی است، که همه فعالیت های مساجد کشور را زیرپوشش قرار می دهد، و بر کار مدیران مساجد

۲۲. برپایی اردوهای گوناگون فرهنگی و مذهبی از سوی مساجد
۲۳. تشکیل اردوگاههای مسجد در شهرهای گوناگون
۲۴. گسترش برگزاری مجالس جشن مولودی پیامبر(ص) و ائمه(ع) و مانند آن در مساجد
۲۵. گسترش دفترهای قرض الحسنه در مساجد
- توجه به این نکته لازم است که هیچ چیز بیشتر از خالی شدن مساجد از نسل جوان، باعث شادی دشمنان اسلام و انقلاب نمی شود. دشمنان اسلام با هزاران ترفند، در آرزوی چنین روزی به سر می برند که مساجد از نسل جوان خالی شود.
- بیاپید مسئولیتهای خود را در قبال ترندهای شیطانی دشمنان قسم خورده اسلام و انقلاب بشناسیم و بشناسانیم، و در پی عمل به آنها برآییم.
- امیدواریم روزی را شاهد باشیم که به برکت این ارزشهای اسلامی، حاکمیت خدا بر همه زمین مستقر شود، و راه بندگی توأم با امنیت تمامی ملل جهان در سایه عمل به دستورهای مقدس اسلام تحقق یابد.

منابع:

۱. خمینی، [امام] سید روح الله، صحیفه نور
۲. روزنامه اطلاعات، شماره ۲۰۸۵۵، ۱۴ شهریور ۷۵

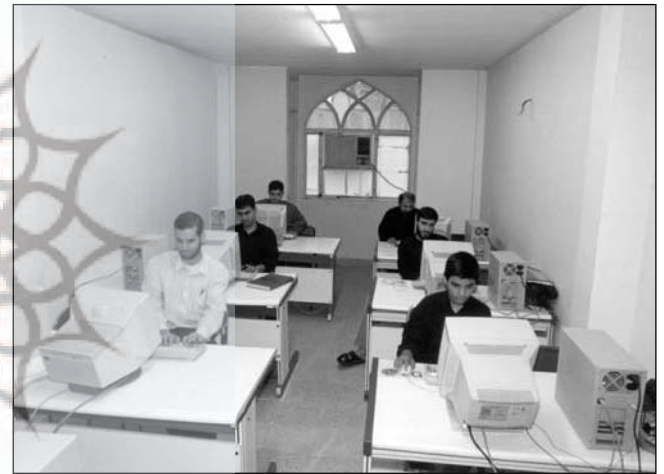

از ائتلاف سرمایه ها.

۱۳. تشکیل نمایشگاههای سالانه یا ماهانه علوم قرآنی و اسلامی، در مساجد با همکاری و مشارکت مردم، و نیز برگزاری مسابقات قرآنی و فرهنگی؛ به طوری که این مسابقات می تواند در چند مرحله برگزار شود. مرحله مقدماتی این مسابقات، در همه مساجد شهرستانها برگزار می شود، و برگزیدگان این مرحله به مرحله استانی و سپس کشوری راه می یابند. با این کار، می توان علاوه بر جذب جوانان و نوجوانان به مساجد کشور، جاذب آنان به سوی قرآن و مفاهیم قرآنی و اسلامی نیز بود. در این زمینه، لازم است که تبلیغات هدفداری در سطح مساجد هر محله با مدیریت مدیران مساجد، صورت گیرد.

۱۴. شناساندن نقش و جایگاه مساجد به دانش آموزان در مدارس، با برگزاری برنامه های فرهنگی در مساجد و ترغیب دانش آموزان به شرکت در این امور.

۱۵. جلوگیری از ائتلاف بیش از اندازه سرمایه ها در برخی مساجد کشور، برای کاراندازی این سرمایه ها در راه مرمت و

مسجد خاتم الاوصیاء، تهران

بازسازی دیگر مساجد کشور در شهرها و استانهای گوناگون، که به علت کمبود سرمایه امکانات کافی ندارند.

۱۶. تشکیل سازمان مرمت و بازسازی مساجد کشور؛ این امر می تواند برای بازسازی مساجدی از کشور که نیاز به مرمت دارند یا در طول جنگ تحمیلی آسیب دیده اند، اجرا شود.

۱۷. تشکیل گروههای یا کنگره های احیای مساجد در سطح بین المللی، و دعوت از میهمانان خارجی برای شناخت و بررسی وضع مساجد کشورهای اسلامی و غیراسلامی، و صدور فرهنگ مساجد در قالب صدور شمه ای از انقلاب به دیگر کشورهای جهان.

۱۸. تشکیل کلاسهای تقویت درسی در مساجد و استفاده از معلمان و مربیان مؤمن، متعهد و متخصص حزب اللهی داوطلب در این کلاسها.

۱۹. توجه بیشتر به وضع امکانات رفاهی و بهداشتی مساجد

۲۰. تکریم از خادمان مساجد

۲۱. تحقق بخشیدن به رهنمودهای مقام معظم رهبری،

درباره نماز و مساجد از جمله اقامه نماز صبح در مساجد